

वा ० रा ०

॥ ७८ ॥

दशरथस्य मनः समीक्षमाणः कैकेयीविषयस्नेहरहितं जानन् ॥ ३ ॥ ४ ॥ यस्यास्तव ययात्वया ॥ ५ ॥ अतो न हीति हे देवि तवातिशयेन कर्तुमशक्यं न किञ्चिद्विद्यते ॥ इह संसारे अंततः सर्वांते त्वत्कृत्यसाध्यफलविचारे इत्यर्थः ॥ पतिघ्नीमिति ॥ रामगमने राजमरणस्यावश्यकत्वादिति भावः ॥ रामस्य विवासनात् राज्ञो मरणाच्च कुलघ्नी ॥ ६ ॥ अचलमिव दुष्प्रकंप्यं ॥ कर्मभिः क्रूरैः संतापयसि राजानमिति शेषः ॥ ७ ॥ भर्तुरिच्छा भर्तुरिच्छाविषयानुसरणं ॥ ८ ॥ यथावयः वयःक्रममनतिक्रम्य नृपक्षये राजभूत

मनः समीक्षमाणश्च सूतो दशरथस्य च ॥ कंपयन्निव कैकेय्या हृदयं वाक्शरैः शितैः ॥ ३ ॥ वाक्यवज्रैरनुपमैर्निर्भिदन्निव चाशुभैः ॥ कैकेय्या सर्वमर्माणि सुमंत्रः प्रत्यभाषत ॥ ४ ॥ यस्यास्तव पतिस्त्यक्तो राजा दशरथः स्वयं ॥ भर्ता सर्वस्य जगतः स्थावरस्य चरस्य च ॥ ५ ॥ न त्व्यकार्यं तमं किञ्चित्तव देवी हविष्यते ॥ पतिघ्नीं त्वामहं मन्ये कुलघ्नीमपि चांततः ॥ ६ ॥ यन्महेंद्रमिवाजय्यं दुष्प्रकंप्यमिवाचलं ॥ महोदधिमिवाक्षोभ्यं संतापयसि कर्मभिः ॥ ७ ॥ मावमं स्था दशरथं भर्तारं वरदं पतिं ॥ भर्तुरिच्छा हि नारीणां पुत्रकोट्या विशिष्यते ॥ ८ ॥ यथावयो हिराज्यानि प्राप्नुवंति नृपक्षये ॥ इक्ष्वाकुकुलनाथेऽस्मिंस्तं लोपयितुमिच्छसि ॥ ९ ॥ राजा भवतु ते पुत्रो भरतः शास्तु मे दिनीं ॥ वयं तत्र गमिष्यामो यत्र रामो गमिष्यति ॥ १० ॥ न च ते विषये कश्चिद्ब्राह्मणो वस्तुमर्हति ॥ तादृशं त्वममर्यादं मद्यकर्म करिष्यसि ॥ ११ ॥ नूनं सर्वं गमिष्यामो मार्गं रामनिषेवितं ॥ त्यक्ताया बांधवैः सर्वैर्ब्राह्मणैः साधुभिः सदा ॥ १२ ॥ का प्रीती राज्यलाभेन तव देवि भविष्यति ॥ तादृशं त्वममर्यादं कर्म कर्तुं चिकीर्षसि ॥ १३ ॥ आश्चर्यमिव पश्यामि यस्यास्ते वृत्तमीदृशं ॥ आचरंत्या न विदुता सद्यो भवति मे दिनी

॥ १४ ॥

पितृक्षये राज्यानि प्राप्नुवंति ज्येष्ठक्रमेणेति यावत् ॥ तमिममनादिप्रवृत्तमाचारं इक्ष्वाकुकुलनाथे दशरथे जीवत्येव लोपयितुमिच्छसीति योजना ॥ ९ ॥ १० ॥ विषये देशे तादृशं ब्राह्मणवासानर्हं अमर्यादं अतिक्रमिन्त्येष्टराज्यादिव्यवहारं करिष्यसीत्यनेनाद्यापिरामं निवर्तयेति सूचयति ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ यस्यास्ते ईदृशं घोरं वृत्तमस्ति तयात्वया तदाचरंत्या हेतुभूतया पृथिवी यन्न विदुतान विदीर्णा तदाश्चर्यमिव पश्यामि ॥ १४ ॥

अ० कां०

॥ ७८ ॥